שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

תושב"ע · מבוא לתורה שבעל פה · כיתה ז׳

מבוא לתורה שבעל פה: מה זה, למה צריך ואיך הגיעה אלינו

נוצר בבינה מלאכותית · עבודה מקורית לתרגול.

📘 מה זה תורה שבעל פה?

תורה שבכתב היא התורה שכתובה: חמשה חומשי תורה (ובמובן רחב יותר כל התנ"ך). **תורה שבעל פה** היא ההסברים, הפרטים וההלכות שמסבירים איך מקיימים את מה שכתוב בתורה. לפי המסורה, גם היא ניתנה למשה בסיני, ובמשך דורות רבים לימדו אותה מפה לאוזן, ממורה לתלמיד. רק מאוחר יותר היא נכתבה במשנה ובגמרא.

חלק א: כתוב או בעל פה?

1. סמנו ✓: האם המשפט כתוב בתורה (תורה שבכתב), או שהוא מתורה שבעל פה?

המשפט	תורה שבכתב	תורה שבעל פה
"בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים" (ויקרא כג, מב)		
"סֻכָּה שֶׁהִיא גְּבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה, פְּסוּלָה" (משנה סוכה א, א)		
"וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ" (דברים ו, ח)		
בתי התפילין מרובעים, והרצועות שחורות		
"לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה" (שמות כ, י)		
"אֲבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אֶחָת" (משנה שבת ז, ב)		

חלק ב: למה צריך תורה שבעל פה?

2. לכל פסוק כתבו מה חסר בו: מה אי אפשר לדעת מהפסוק לבד?

הפסוק	מה לא כתוב?
"בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים"	
"וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ"	
"לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה"	

3. במתכון של סבתא כתוב: "מוסיפים קצת מלח ואופים עד שמזהיב". איך יודעים כמה זה "קצת", ומתי זה "מזהיב"? מה הקשר לתורה שבעל פה?

_____

_____

_____

4. מה היה קורה, לדעתכם, אם כל אחד היה מחליט לבד איך לקיים את המצוות?

חלק ג: שרשרת המסירה

"מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ, וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים, וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים, וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה"

משנה אבות א, א (נוסח המשנה מתוך ספריא, תורת אמת)

5. השלימו את חוליות השרשרת לפי המשנה.

1	2	3	4	5
משה				

6. המשנה משתמשת בשני פעלים: "קִבֵּל" ו"מְסָרָהּ". למה כל חוליה צריכה גם לקבל וגם למסור? מה קורה אם חוליה אחת לא מוסרת?

חלק ד: מן הפה אל הכתב

📌 **בקיצור**

במשך דורות רבים לימדו את התורה שבעל פה בעל פה. אחרי חורבן בית שני היו צרות וגזירות קשות, ו**רבי יהודה הנשיא** חשש שהתורה שבעל פה תישכח. לפני כ-1800 שנה הוא סידר אותה בספר אחד: **המשנה**.

אחריו חכמים בארץ ישראל ובבבל למדו את המשנה, שאלו עליה והסבירו אותה. הדיונים שלהם נקראים **גמרא**. יש תלמוד ירושלמי ויש תלמוד בבלי. משנה וגמרא יחד נקראות **תלמוד**.

7. סדרו לפי סדר הזמנים (1 עד 5).

האירוע	מספר
עריכת המשנה בידי רבי יהודה הנשיא	
מתן תורה בסיני	
הגמרא: דיוני החכמים על המשנה	
חורבן בית שני	
לימוד בעל פה במשך דורות רבים	

8. למה רבי יהודה הנשיא החליט לכתוב את המשנה, אף שהיא נקראת "תורה שבעל פה"?

חלק ה: ששה סדרי משנה

הסדר	במה הוא עוסק (בקיצור)
זרעים	ברכות, ומצוות שקשורות לחקלאות בארץ ישראל
מועד	שבת וחגים
נשים	נישואין ומשפחה
נזיקין	נזקים, ממון ובתי דין (וגם מסכת אבות)
קדשים	קרבנות ובית המקדש (וגם כשרות, במסכת חולין)
טהרות	טומאה וטהרה

💡 סימן לזכור את הסדר: **זְמַ"ן נְקַ"ט** (זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות). המשנה מחולקת לסדרים, כל סדר למסכתות, כל מסכת לפרקים, וכל פרק למשניות. יש בה 63 מסכתות.

9. לאיזה סדר שייכת כל מסכת?

המסכת	הסדר
ברכות	
סוכה	
שבת	
כתובות	
בבא מציעא	
אבות	
חולין	
מקוואות	

10. סדרו מהגדול לקטן: משנה, פרק, סדר, מסכת.

11. מה פירוש כל חלק בהפניה "משנה אבות א, א"?

חלק ו: השרשרת שלי

12. כתבו דבר אחד שלמדתם מהורה, מסבא או מסבתא, בלי שהוא כתוב בשום מקום (מנהג, שיר, מתכון, סיפור). ממי קיבלתם אותו, ולמי הייתם רוצים למסור אותו?

_____

_____

_____

🎟️ כרטיס יציאה: במשפט אחד, למה צריך תורה שבעל פה? _____